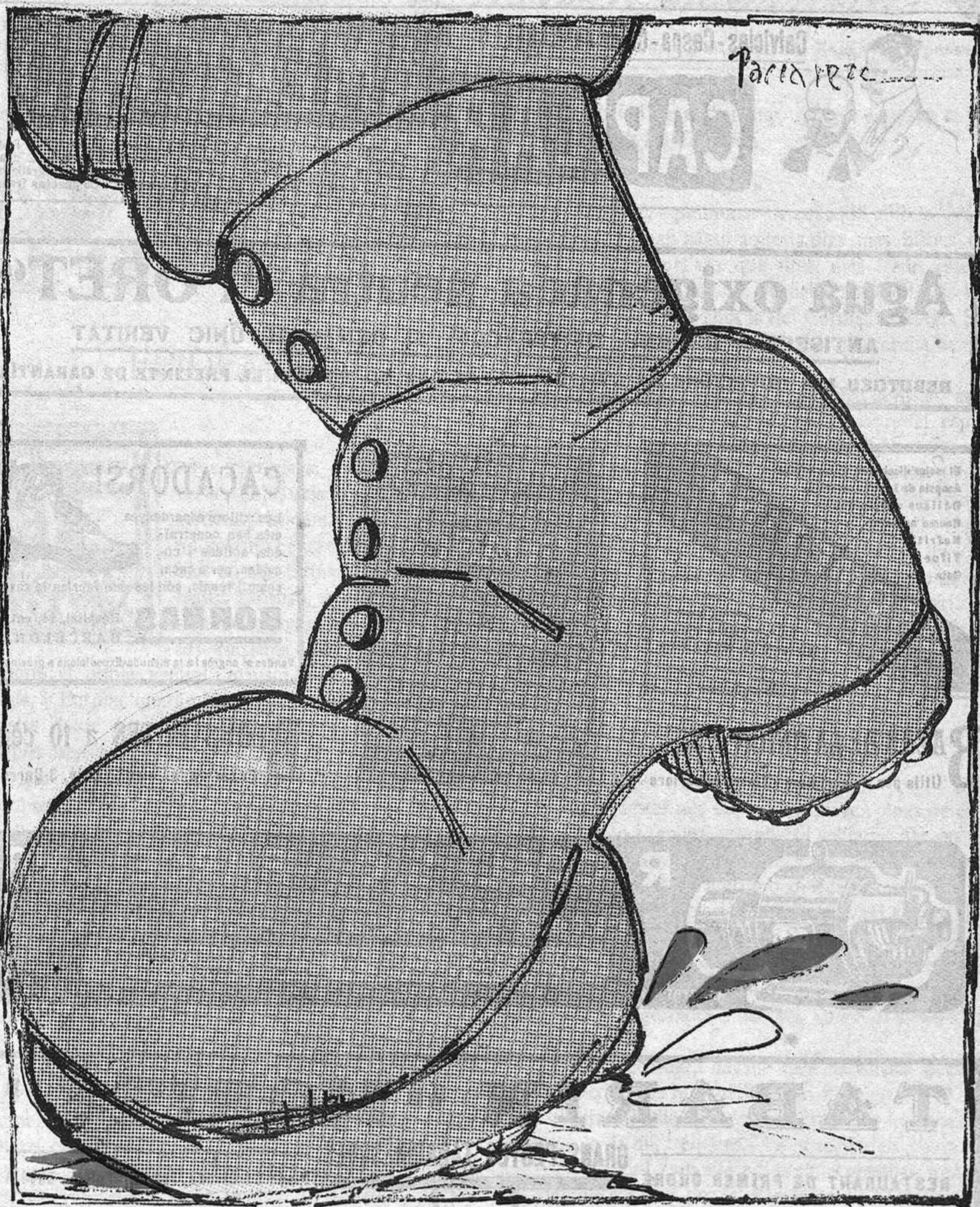

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2074

15 cèntims—Atrassats 30

Barcelona, 27 Setembre de 1918

“Calzado-Sorpresa” (Forma Americana)

PERFUMES NOVOS amb LOCIONS de "MYRURGIA"

Calvicies - Caspa - Calda del CABELLO

CAPILAR

AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA. — Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «América Clínica», Plaza Buensuceso, 2, pral., BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTIA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LA MBIOTTE HERMANOS
Sintomas: Urolitiasis - Hexametileno tetrahidro - Fátiga

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE Y PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS "GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositorio:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÀ - Rambla San José. 14.
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS - Hospital. 2
FARMACIA DEL LICEO - San Pablo. 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

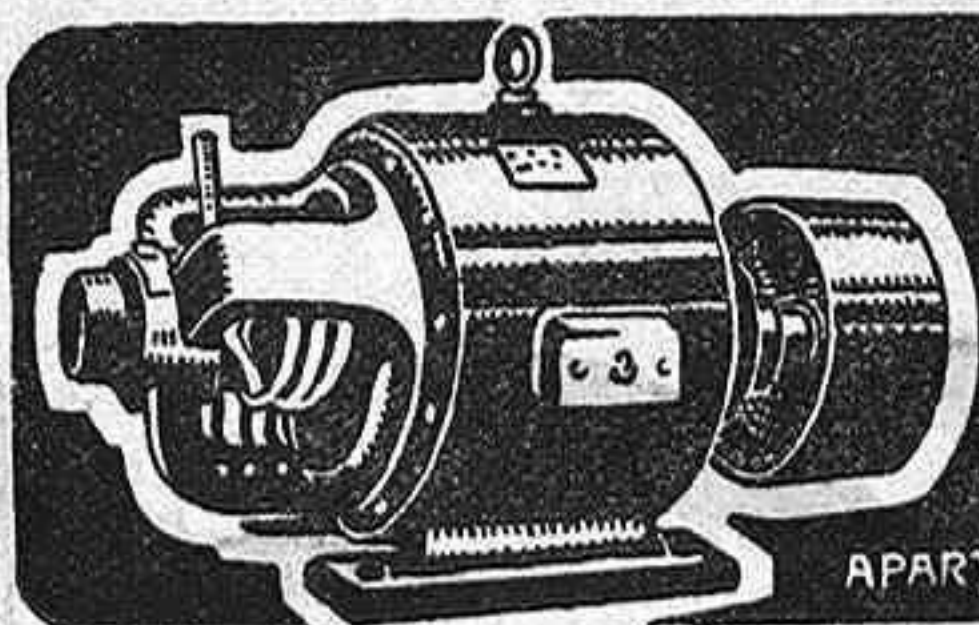

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

BAZAR DE LA UNION 3, UNIÓN, 3
BARCELONA
Útils per a escriptori - Tintes superiors

BLOKS NOTES a 10 cènts.
Bazar de la Unión Unió, 3-Barcelona

R. COLLI S.C. - BARCELONA

Representants i Depositaris de la Casa

ERCOLE MARELLI & C. - MILAN - MADRID

MOTORS - ELECTRE-BOMBES - ALTERNADORS - TRANSFORMADORS
DINAMOS - VENTILADORS - ETC. - DEMANIN-SE PRESUPOSTOS

APARTAT 189

MÉNDEZ-NÚÑEZ Nº 17.

TEL. A 1249

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: **Estranger, 5 pessetes** FORA DE BARCELONA: **Espanya, 3 pessetes**

EPIDÈMIES

EUROPA guerrejava. Dels camps convertits en ossaris i en canyets no sortia cap epidèmia, com si el Destí no volgués llençar damunt dels homes un nou torment. Però al món existia Espanya, i lo que no aconseguí el carnatge i la fam i els gasos asfixiants i les runes, ho promogué el poble neutral i mansoi. D'Espanya sorgí la peste, i Europa, que no ha vist ni la nostra caritat ni el nostre dolor davant la tragèdia, va rebre la visita de la *grippe* espanyola.

Quan saberem que tota Europa la patia, el bon espanyol se'n va alegrar. La *grippe* exportada era una variant de la nostra xenofòbia, d'aquella xenofòbia que pensa serem més grans, conforme s'empetiteixen els altres. Es a dir, que Europa, morta, representa Espanya viva. Però la *grippe* s'ha fet internacionalista, i si la internacional de la *grippe* va nàixer a la secció espanyola, ara hi torna, restituint-nos amb gravetat lo que era lleu. Es la venjança d'Europa. La inquietarem i ens castiga. El qui a *grippe* mata a *grippe* mor.

Sortosament, aquesta epidèmia té un cantó literari i romàntic. Gairebé tots els malalts són atacats als pulmons i moren igual que Margarita Gauthier. I és que les coses tornen. Hem vist faldilles amb crinolina, hem escoltat al teatre del «Bosque» *La Traviata*, els nostres poetes publiquen amors lírics i, naturalment, quan una epidèmia esclata, s'ajusta a la sentimentalitat de la tardor. Aquella

grippe, plebèia i banal d'antany, exigeix enguany el vals de *La Dama de las Camelias*.

*
*
*

Però la *grippe* pulmonar ha coincidit amb la *grippe* eclesiàstica. Hi han hagut aquests dies més bisbes que pulmonies, més capellans que tifus, més frares que disenteries. No és que fem de Pecuchet anticlericals. Una processó pot fer bonic com la del Corpus, però una processó sense ginesta, paperets ni gegants, resulta un espectacle ingrat.

Però aquests dies ens hem reconciliat amb els capellans de nit. En Pujols va fer un estudi sobre el capellà de bosc i el capellà de ciutat. Se podria fer-ne un altre sobre el capellà de dia i el de nit. El de dia és panxut, porta una certa brutícia, ensenya quan se'u al tramvia unes sabates de gomes estripades, mira de reull i llegeix *El Debate*. El de nit és magre i jove, i com la foscor li amaga les taques i les sabates impures, ofereix un aspecte decorós, mira de cara i no llegeix res, ni el breviari.

Mai com ara havíem topat amb tants capellans de nit. Un amic conta que havent vist a un capellà a altes hores de la nit, no se'n va poguer estar de dir:

—Caram! Capellans an aquestes hores?

L'eclesiàstic, enutjat, li replicà:

—I què en té de fer, vostè?

—Dispensi, és que no n'havia vist cap.

Doncs aquestes nits els carrers anaven plens de capellans. Corrien a colles, aparellats i solitaris, per les vies públiques i les privades. Feien beguda i ressopó. Resaven per dins quan topaven amb moces que els somreien, i se presentia que la temptació els mossegava. La gran ciutat viciosa oferia a mil capellans els seus pecats, a les dotze de la nit. I per primera vegada, mil capellans passaven, a mitja nit, pel carrer de l'Assalt i pel Paral·lel, escoltant les musiques esbogerrades i flairant l'odor di femina que mercadeja.

Jo vaig recordar, davant dels capellans nocturns, aquells versos de Steccheti: «Com Penelop ets tu. Teixeixes durant el dia el teu mantell de dona honesta, que després, a la nit, trenques.» La processó els havia omplert de beatitud, que a la nit, la ciutat gentilica, trencava. El Maligne rondava per les Rambles i els hi sortia al pas,

quan se retiraven camí de Càn Manso i de les fondes honestes i barates.

Demà, en les rectories rurals, després de descriure la pompa mercedària, el pobre capellà, que ho va ésser de nit durant tres dies, pensarà, malinçònicament, que la seva majordona és massa grossa i massa lletja. Aquelles dones de Barcelona que semblaven totes verges acabades de baixar del cell

PARADOX

“Villa Matilde”

VI I DARRER. — LA SOIRÉE

La temporada està a punt d'acabar-se. En el Casino s'ha celebrat ja el flamant cotilló que han dirigit la Matildita i l'Arturito, i s'ha acabat també el concurs de tennis amb un bé de Déu de gerses llamants i de copes de «plata Miele» que espeterraven. El calendari marca els darrers dies del mes de setembre i és qüestió de tornar cap a ciutat. I com a digne coronament de l'estiueig, la família

Fustagueras ha convidat a les seves amistats a una íntima *soirée*.

El salonet està ple; la gent habillada amb lo millor de llur vestuari. Ademés de les damiselles i els joves, senyors i dames de la colònia, han vingut expressament de Barcelona un militar i un reporter de societat que són els més obsequiats. Donya Matilde i la seva filla fan els honors de la casa, En Paquito prova inútilment de deixondir-se i don Francisco pateix lo que hom no és pot imaginar vestit de les festes i amb coll i punys planxats.

La festa transcorreix deliciosament. De primer, la Lolín ha tocat al piano un diguem-ne vals de concert que, malgrat alguna petita tara, ha arribat a sortir acceptable pel gust de la distingida concurrència. Seguidament, la nena de la casa ha cantat una romança patètica amb cara riallera, entonació còmicament tràgica i veu de gat escaldat. Encara no eren del tot apaivagats els xardorosos aplaudiments, que s'ha avençat En Pepín, el més tremendo de la colla, a recitar a la seva manera «Un cuento immoral». Les senyores i les senyoretetes s'han remogut en els seus seients, els cavallers han somrigut picarescament i els joves han posat orella atenta per si es podia aprofitar l'assumpte per a explicar-lo als amics com a cosa pròpia. Però tots han quedat decepcionats al enterar-se que el tal conte no té res d'immoral i encara que al acabar han fet demostració a l'aixerit Pepín de la seva complascència, pels dintres no han pogut menys que recriminar-lo per la tretxa que els hi ha jogat. Després, la filla petita de la senyora Mundeta, una nena prodigi de vint anys escassos, ha imitat d'una manera deliciosa—amb gestos i tot!—a la Carmen Flores, cantant el pregó de la caramel·lera i el couplet de «la sandia». Exclamacions de «qué monada, qué lista, és de lo que no hay», petons a tort i a dret i felicitacions a la mare que, tota cofòia, no

sap lo que's diu i sobretot lo que's fa... La nota poètica la donà En Ramoncito recitant amb una dubtosa nitidesa i amb una presumpció extraordinària la poesia «La princesa está triste» d'En Darío, que és acullida amb *bravos* i xistos comparant al improvisat rhapsoda amb En Calvo, i prenent-li de passo el pèl. I, finalment, canten el duo de «Maruxa» la Matildita i l'Arturito. El duo més aviat resulta quartet, perquè tots dos tenen dugues veus com a mínim i encara amb prou feines si arriben a fer el fet. No obstant, l'èxit és sorollós i les enhorabones entusiastes.

Acabat tot això, que en podriem dir la primera part del programa, la mestressa de la casa convida amablement als assistents... i al militar a passar al jardí, on s'els hi servirà un petit refresc.

—«Nada—afageix donya Matilde.—Cuatro pastas para entretenerse y un poco de champagne para humedecer la garganta.»

Davant de la casa, sota les acàcies, hi han set o vuit taules i al voltant d'elles s'asseu la selecta concurrència. La anfitriona ha fet que en una d'elles s'asseguessin casualment la nena i l'Arturito, acompanyats d'una altra parella ja de sobres acaramel·lada. La Matildita, que veu que la temporada s'acaba, es mostra falaguera amb el «pretendent que no es declara» per a lograr de fer-lo decidir d'una vegada. Però com que aquest veu la cosa clara, resisteix serenament la darrera prova, mostrant-se molt galant, però no deixant-se portar allà on voldria la ingénua (?) damisel·la.

Mentre tant es serveixen sandvichs i pastes i s'ouen riures clars, exclamacions joioses i converses alegres en la especial cadència castellana dels catalans arrivistes. Allí, de genuïnament català, no hi ha més que el xampany i l'accent.

De mica en mica es van aixecant els joves, els senyors encenen el cigar enfaixat, les senyores prenen encara un altre dolç i el periodista, que donya Matilde no deixa de petja, es veu obligat a beure's la sisena copa de vi espumós i de ficar-se a la butxaca el darrer grapat d'havanos.

Tornen tots a reunir-se al salonet. I allí al sò del piano, es ballen fox-trots i one-steps i vals lents i pericons i matxixes més o menys brasilenyes. Les mamàs comenten els incidents de tot l'estiu, els senyors parlen de política i en algún grop mixte s'inicia una conversa excessivament picaresca. I els joves ballen, ballen, ballen sempre amb poses extravagants i amb passets i postures estrambòtiques.

La festa es va esllanguint. Quan tothom està fadigat, es retiren lentament els convidats i es fiquen al llit els de la casa: Don Francisco content de deslliurar-se d'aquell vestit que el molestava, En Paquito ensopit com de costum, la Matildita emmurriada per la poca decisió de l'Arturito i donya Matilde satisfeta de la brillant *soirée* i assaborint per endavant el bombo que en la xiroia secció de «Societat» li dedicarà el periodista agrait.

Dintre de pocs dies la finca quedarà deserta. La família Fustagueras torna a ciutat, a viure la vida barcelonina. Aquells toms matinals pel Passeig de Gràcia, aquelles funcions de «ropero», aquelles nits dels dimarts—dia de moda—en el Saló Catalunya i aquelles seccions dominicals del Poliorama... Solament don Francisco, l'honrat bacallaner, enyorarà «Villa Matilde» amb el seu gramofón, la seva serie de terrats i el seu esplèndid jardí amb arbres fruiters i la cascata-brollador.

JORDI CATALÀ

A CAU..... D'ORELLA

El lloro d'En Magriñá

Fins ara, al menys a Catalunya, el castellà era la llengua usada entre els no castellans, pels municipals, els estiuejadors de Caldetes, els *croupiers* i algunes famílies catalanistes. Era sobre tot, la llengua oficial de les colònies estiuenques i les cases de joc. Ara, En Carner ens ho diu, els lloros, a Catalunya també parlen castellà.

No ho fan, naturalment, per sentiments d'unitat nacional, sinó per respecte a la seva raça, que sempre tingué tirada al castellà, i perquè éssent ocell de luxe, deu creure, com les senyoretas «bien» que és la llengua

que li escau. Però En Carner se mostra una mica incrèdul de la castellanització del lloro, car, segons ell, no ha passat encara de dir «Pepeta».

Nosaltres estem convençuts de que no tan sols parla el lloro el castellà tant bé com el marquès d'Alella, el de Vilanova i Geltrú, En Vehils, i altres caracteritzats regionalistes, sinó que té un agut sentit gramatical. Exemple: el lloro d'En Magriñá.

En Magriñá, ex-regidor radical, home intel·ligent i honorable, sense altre tara que ésser germanòfil perquè trobant-se a França quan la mobilització, el varen obligar a fer-se retratar, En Magriñá, deiem, té un lloro, que, naturalment, parla castellà i diu «Pepeta», nom de la senyora germana d'En Magriñá.

Segons la teoria d'En Carner, aquest lloro ja hauria agotat les seves existències castellanques, però el lloro lògic i filòleg, un dia va cridar a En Magriñá, i li va dir oh sapiència llorística! — «Pepeto! Pepeto!»

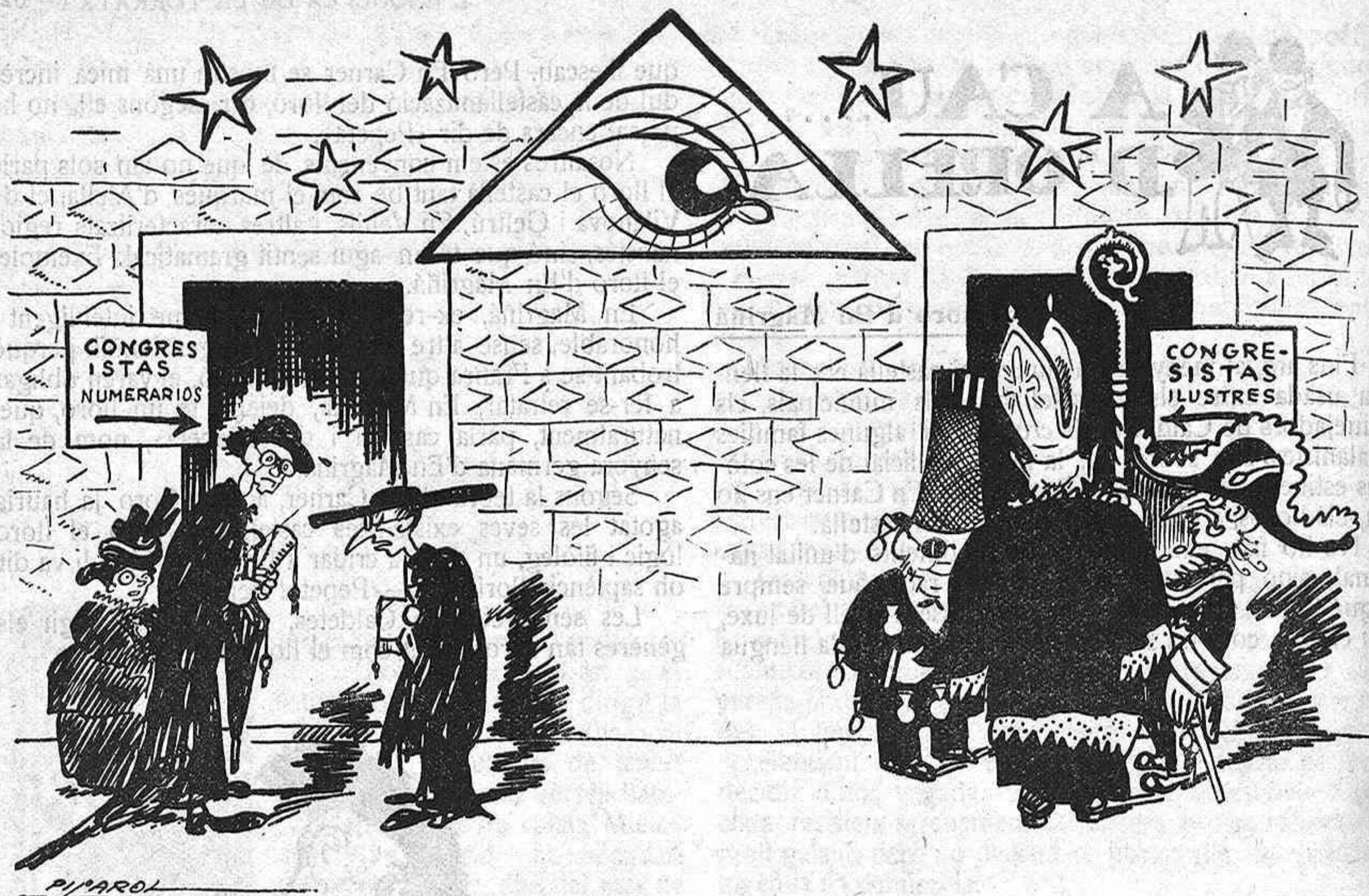
Les senyoretas de Caldetes, no saben distingir els gèneres tan curosament com el lloro d'En Magriñá.

opisso

SOLILOQUI MISTIC

—M'han dit que vingués per a les Festes de la Mercè. Pot-ser una d'aquestes noies se'n diu!...

A LES PORTES DE BETLEM

L'ull del Senyor, que tot ho veu.—Aún hay clases, Veremundo!... Que fins a casa meva hi tingui d'haver tals diferències!...

Les barberies

Perquè Barcelona ha esdevingut la ciutat de les barberies rutilants, obertes tota la nit? El barceloní no és com el madrileny un preocupat de la vanitat física, establint una rasuració discreta. Perquè, doncs, aquestes perruqueries fastuoses, amb miralls meravellosos, cadires que semblen trons, marbres palatins, més la complicada xarxa tubular?

Una nova barberia. Hi han en ella, ademés dels esplendors de les altres, grans pintures murals amb escenes d'*El barber de Sevilla*. La gent se detura, bocabadada, davant:

—Quina barberia! Mireu que n'està de bé!

I se respón, desseguida:

—Millor que el diari.

La barberia se diu *El Figaro*.

En canvi la redacció que *El Sol*, ha posat a la Rambla, sembla una barberia. No manca més que usin extraordinàriament les estisores i tornarà a passar lo que un dia en la vella *Publicidad*. Mireu—ens deia un antic redactor—si feiem anar les estisores, que la gent escoltant el soroll hi entrava pensant-se que era una barberia.

La pintura misteriosa

A la Diputació i en el Saló dels frescs, dels frescs de En Torres-Garcia, existeix un, cobert tot ell per una tela, que és el vel espès tirat per la burocràcia regionalista damunt l'obra del pintor.

—I aquesta tela, què hi fa?—preguntàrem.

Es que aquesta pintura sembla que no serà acabada. Hi ha en ella una llegenda que diu: «Lo temporal ex-

clueix el símbol», i una cosa semblant hi és tinguda per luterana.

—Però, la pintura, què representa?

—S'ignora. No sabem més que hi ha un home tocant la flauta.

Nosaltres aleshores pensàrem en velles anècdotes i en que la rencúnia de l'actual president de la Diputació és immortal.

Aquell home tocant la flauta tothom se creuria que era el senyor Puig i Cadafalch.

Els primers frets

o se tracta del cèlebre drama del senyor Iglesias; no és comèdia, sinó una realitat tangible i terrible. S'ha de confessar que el temps comença a semblar-se a una dutxa escocesa. Primer aigua quasi bullenta i quan tens la pell rosada com un llagostí cuit, un raig de la més freda que hi ha al establiment, raig que, com és natural, al

pacient li fa l'efecte d'un cop de tralla i botar agafat a les paraleles o a les anelles com si fos un mico boig.

Aixís ens agafà aquesta mudança de tèmpera en el poblet on anarem fugint de processons, de capellans, de filles de Maria, de lluminàries i àdhuc de sardanes, dança que si ens plau força quan no se'n abusa, se'ns entreveïa si la toquen arreu i cinquanta cobles diferents.

Suats, vermells com llagostins cuits arribàrem; no se sentia més que una exclamació:

—Quina calor! Això és inaguantable, sort que ja comença a fer-se vespre.

La minyona al anar a fer-te el llit te preguntava:

—Que no s'ha ficat al llit avui?

—No. Dormo sobre les rajoles ben humides embolicat amb la mosquitera.

—I per coixí?

—La palangana.

A la nit al ball veus les noies vestides de transparent i amb uns escots que si an elles les refresquen, a tu te fan pujar les sangs al cap. Pobres noies, parlen en castellà i no'ls hi critico a totes, ja que n'hi han filles d'empleats, de militars i de civils (guàrdies) que són nades aquí, fa

poc temps que hi són i encare no han tingut temps d'aprendre el català. Aquestes són les que criden més.

—¡Qué bochorno!

—Bailando este fox-trots creí ahogarme.

—Cuando conseguirá el ministro que trasladen a papá y volvamos a veranear en San Sebastián.

—O en la Granja, hija. Aquello es fresco. Con la Infanta...

—Creo que llega a Barcelona.

—Sí, pero qué calor, hijas, y tengo que bailar este paso-doble con Jaumet, el hijo del tendero.

—Jaumet? ya sudarás.

—Luego le convidaré a gaseosa.

—Tontas.

Ai pobretes mai s'ho pensaven el que'ls hi esperava. Se devien ficar al llit com les minyones que enganya el senyor Ramon i al ésser a matinada el vent fent:

—Muuuuu!

Muntanyes avall i la pluja repicant en els finestrons vingueren a despertar-les; pot-ser fou el batre d'un fi-

nestró obert o una porta mal tançada. El cert és que's deixondiren i que aquesta vegada no foren el mosquit els deixondadors, sinó una fredassa que arribava amb el vent i pluja. Se taparen bé amb els llençols, però no era prou, tiraren les faldilles sobre el llit, no era abastament, el tapete del menjador, ni quasi aixís, algunes tingueren d'embolcallar-se amb la bandera catalana que els llogaters de l'any passat deixaren abandonada després d'adornar-hi el balcó el dia de la festa de la Mare de Déu.

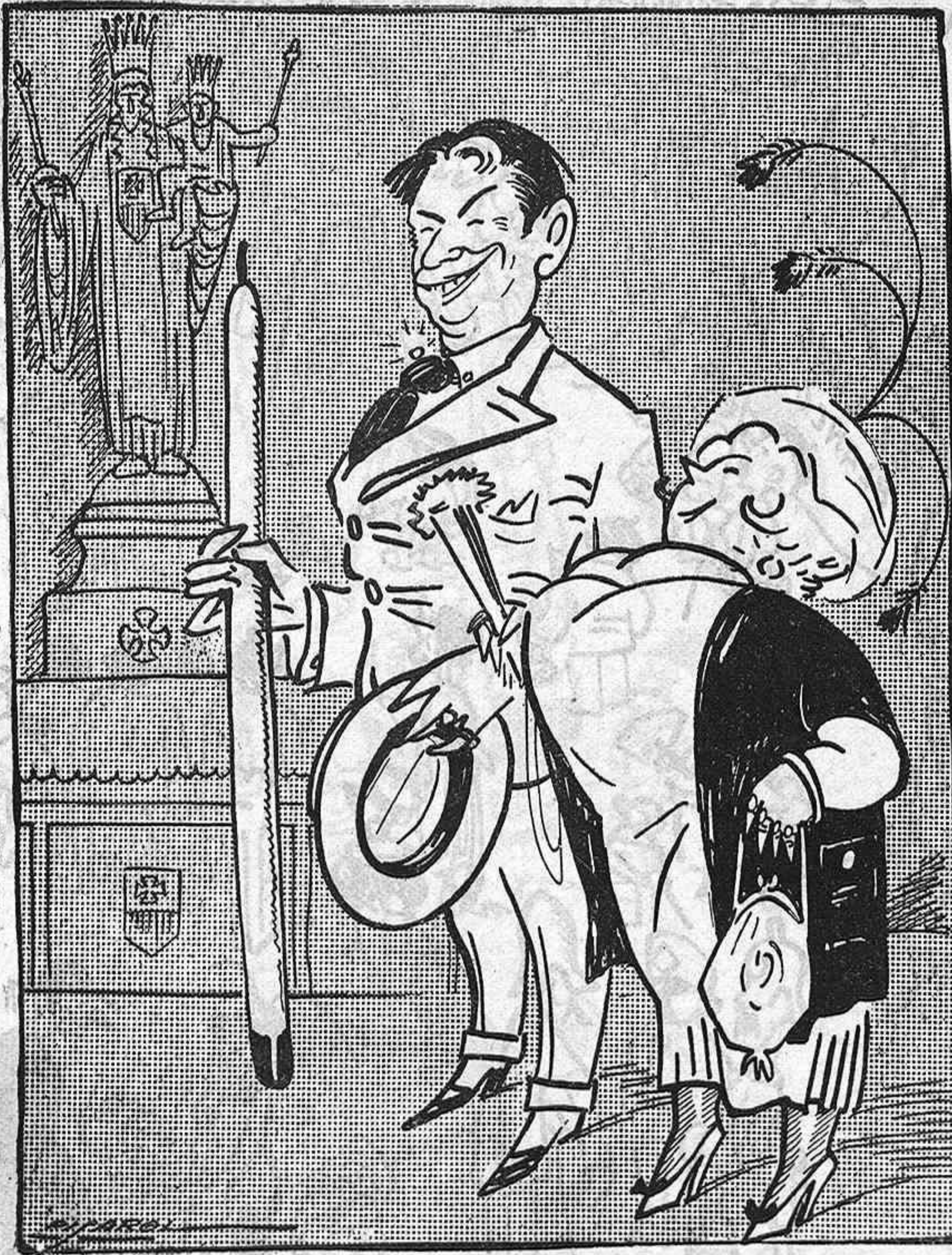
Direu: flassades. Qui és que carrega amb flassades per anar a apaivegar la calor en uns temps tant xardorosos? A l'endemà totes tenien el morret humit i estornudaven de tant en tant. El temps seguia rúfol, plovisquejava amb aquesta manera de caure aigua que sembla que els núvols siguin pulveritzadors. I no tenien vestits d'abric, tot lo més una manteleta de llana dolça per a tapar-se les espatlles, i el calçat era baix, de lona.

A migdia lluí el sol. Ja no fa fret, s'ha acabat la pluja, encare tindrem bons dies, tot ha estat una alarma. Poc les conèixen elles les brometes dels angelets que acompanyen a nostra patrona la capitana generala Mare de Déu de les Mercès. A la nit quan tornaren a la plaça a xerrar en les mig tenebres del banc de l'església amb En Jaumet i l'Enric i En Julio, un fret humit torna a ficar-se als ossos i els galans tremolen sota els vestits sense ermilla, no saben dir les gràcies de habitud ni ferlos-hi els compliments a que les tenen acostumades.

Per acabar-ho d'adobar s'acosta un bailet tapat amb un tros de tapaboques i un tros de pa a les mans.

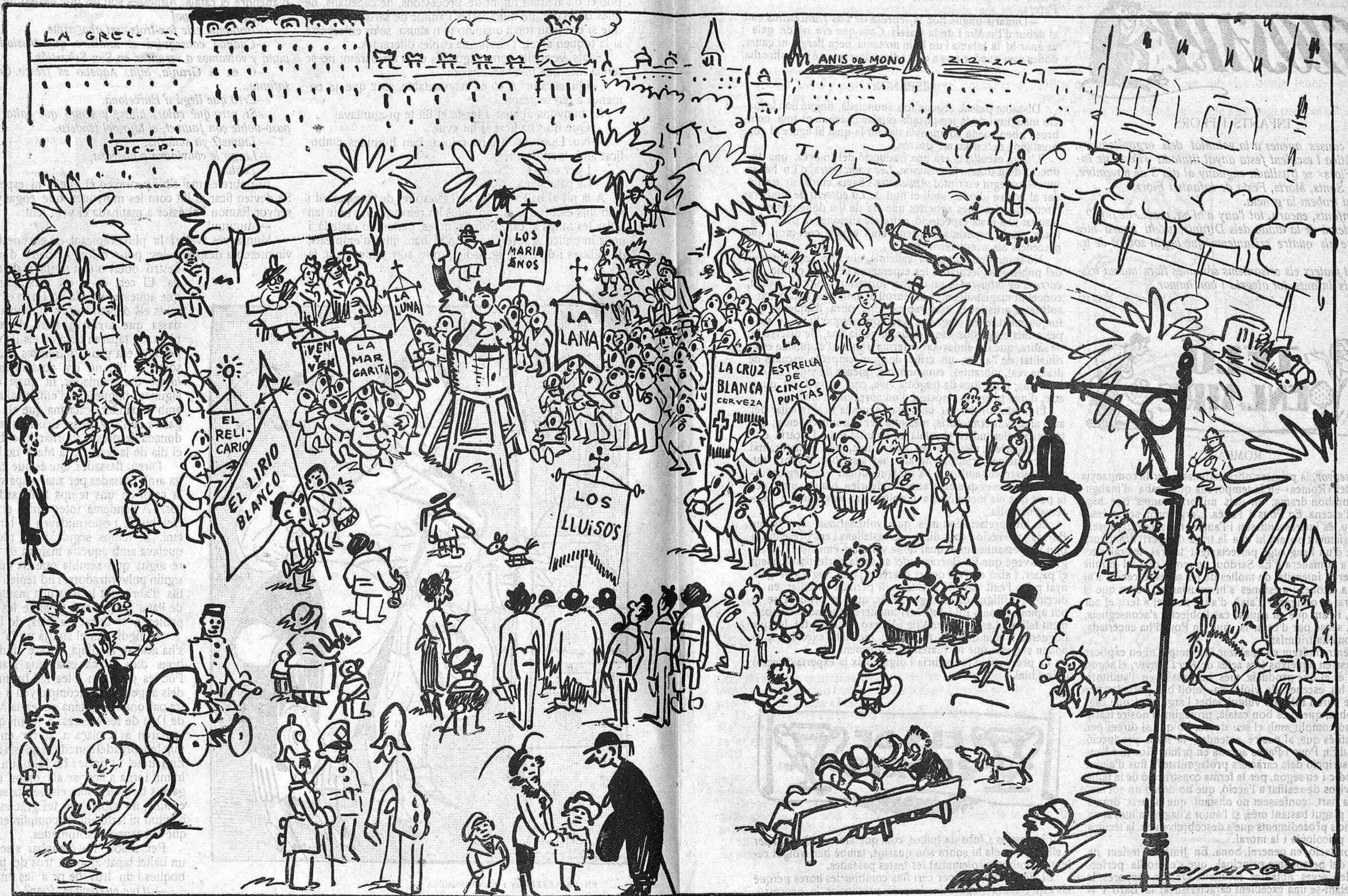
—¿Qué meriendas, Juan?

—Torrada amb all. Fa molt fret.

EN BALLESTEROS I LA MARQUESA

—Si d'aquesta n'elxim bé, et prometem un eirl llarg com el nas dels meus socis de Sant Andreu.

Espectacle edificant - que en honor de sa patrona - ens ha donat Barcelona,... - (Un poble que va endavant!)

GLOSARI

INFANTS I FLORS

Per causes agenes a la voluntat dels organitzadors, la simpàtica i escaient festa anyal titulada «Festa de Infants i Flors» se trasllada enguany al dia 3 de novembre.

Tots Sants, Morts, Festa de Infants i Flors...

No hi trobem la gràcia.

De infants, encara, tot l'any n'hi ha, però... de flors?...

L'endemà de la diada dels Difunts, no hi haurà més flors que els quatre crisantems que hagin sobrat de les corones.

I tant mateix els crisantems són unes flors massa tristes per als infants, tot alegria i bon humor.

XARAU

ROMEA

Rei i senyor, la primera obra estrenada per la companyia catalana del «Romea» en la temporada que acaba d'inaugurar-se és un bon drama; un dels millors drames que hagi donat a l'escena En Pous i Pagès. L'argument, sense ésser del tot nou, és interessantíssim i l'autor ha sapigut presentar-lo sobriament posant-hi tota la traça d'expert dramaturg i valent-se d'un llenguatge perfectament teatral, teatral efectista i tot, a la manera d'En Sardou, de modo que el públic corprès per la intensitat de moltes de les seves escenes, s'hi commou a estones i a estones s'hi entusiasma; i com que el comediògraf té obligació d'això, d'anar de dret a ferir el cor de la gent, i com que en aquest cas l'objectiu s'aconsegueix, pot dir-se, sense por d'errar-la, que En Pous l'ha encertada; que En Pous ha triomfat.

No'ns entretindrem en analitzar l'assumpte ni en explicar lo que passa en aqueixos tres actes de *Rei i senyor*, el segon dels quals és el que produeix més impressió en l'auditori, mercès a les escenes de violència—molt ben portades per cert—entre pare i fill. Qui vulgui saber l'argument que vagi a veure l'obra, que si és bon català, protegint el nostre teatre no farà sinó complir amb el seu deure. Lo que sí direm per a que consti és que, al nostre entendre, la nova producció dramàtica d'En Pous i Pagès agrada en primer lloc per l'encertada descripció dels caràcters protagonistes i fins d'algun tipu epissòdic i en segon, per la ferma construcció de la faula que dona visos de realitat a l'acció, que no decau un sol instant. Això a part, confessem no obstant que aqueix drama ens hauria plagut bastant més, si l'autor s'hagués allunyat un xic dels rancis procediments que's descobreixen en la tècnica i fins en la psicologia i la moral.

L'interpretació, en general, bona. En Jiménez treient un gran partit del personatge principal, que s'enmotlla perfectament a les seves notables facultats. De les senyores: la Guart, revelant-se una excel·lent característica; la Baró i la Fremont complidores; i dels cavallers, En Delhom, En Ba-

ñeras, molt encertat en el pastor, i En Ferrer Vilches i En Parera.

—Dimarts tingué lloc la represa de *Las francesillas* amb el debut d'En Mir i de la Casals. Com que era nit de gala i va anar-hi la Infanta i un hom no tenia peça llarga, ni ganes, doncs vam quedar-nos a casa i divendres que vé serà altre dia.

ESPAÑOL

Dissabte passat, segons fou anunciada, tingué lloc la funció inaugural de la temporada catalana, debutant una nombrosa i ben triada companyia davant la qual hi figura el nom prestigiós de En Jaume Borrás.

L'obra escullerta era una traducció del francès; una traducció d'un drama intensíssim, *Les vainqueurs*, d'En Fabre, que el conegut escriptor *Amichatis* s'havia cuidat de traslladar al nostre idioma amb el títol de *La carrera de ministre*; circumstàncies totes aquestes que era de llei donguessin per resultat una justa espectació entre els aficionats a plats gustosos, essent esperada l'estrena amb aquell cori-mori que precedeix als aconteixements.

No foren defraudats els vaticinis, ni vanes les il·lusions del públic intel·lectual ni les esperances del gros públic. *La carrera de ministre* és un drama fortíssim, dolorós, valent, concebut magistralment i desenrotllat amb una naturalitat i sobrietat artístiques admirables. Una obra d'aquelles que forçosament tenen d'agradar a tothom perquè hi ha de tot i per a tots els gustos: escenes de comèdia fina, de discreteig, de sàtira, que fan endevinar la ferma ironia i l'exquisida espiritualitat de l'autor, un crític de gran empenta, escenes de drama real, vibrants, emocionants, plenes de vida i de dolor humà; i fins tocs de tragèdia viva, com el final del quart acte, d'una pregonia emoció i d'un sorprenent efecte.

El traductor ha fet una tasca acurada i cal felicitar per això al senyor *Amichatis*, més que per la traducció en sí, que tocant a pulcritud en el català no ha estat pas a l'alçària que tots desitjariem, més que per això, diem, per la naturalitat del llenguatge perfectament adequat als tipus i sobre tot, per la discreció amb que ha sapigut adobar el diàleg espurgant-lo de coses que als francesos deuriem plaure molt per la part que els toca i que a nosaltres no ens haurien interessat ni molla.

La interpretació fou més que voluntariosa. En Jaume Borrás «se creció» com diuen els castellans i ens presentà un tipu interessantíssim al qual dona veritat i emoció. Tot seguit se vegé que En Borrás *cadet* se sabia perfectíssimament el paper, i això en l'art de fer comèdia ja és mig camí guanyat per a l'èxit. Aqueix aventatge li permeté detallar en la dicció i fer filigranes en el gest. Vaja, que la primera se la pot apuntar bona. Ell i En Daví tingueren escenes veritablement felices. Les senyores Vila i Valero hi feren tot lo que pogueren i, com que són artistes de facultats excel·lents, ja poden suposar que ho filaren superiorment.

La presentació fou sobria i digna baix la experta direcció d'En Gual.

Els nostres Clubs de futbol, com que afortunadament per a ells, lo que els hi sobra són quartos, també han volgut celebrar amb tota solemnitat les festes passades.

El *Barcelona*, que per cert fins combinà les hores perquè els espectadors poguessin després presenciar la processó, ens presentà una espècie d'equip madrileny, el *Racing*, for-

mat per molts catalans. Potser per allò del patriotisme, o tal vegada pel cansanci del viatge, o perquè no'n saben més, sols lograren que els hi fessin vuit tantos, quatre per banda. Els deixaren íntegre l'honor puix, encara que amb penes i treballs, en marcaren dos.

La festa si no fou un devassall de joc esplèndid, ho fou en canvi d'entusiasme pel gran públic que, com sempre, omplia les tribunes del camp berceloní. Quins hurres i quins crits d'admiració a cada goal.

Per la seva part l'*Espanyol*, que aquest any és el que s'encarrega de la competència, ens obsequià amb una gallejada llegítima, xicotets plens de bona voluntat i d'empenta, però encara ignocentets amb les martingales del noble sport de la *patada*. El *Vigo* marcà dos goals, contra quatre que n'hi feren els d'aquí. Això si, la gent a vessar. Per aquest camí, no tardarà en produir-se la «quiebra».

I prou pilota, que encara s'hi sua massa; anem a refrescar-nos al *varadero* aquell tan xamós dels nois de càn Soler, els que fan veure se disputen seriament Campionats de proves i més proves. Guasons, com si no sapiguessim qui són els que han de guanyar abans de començar...

Però lo més xocant d'aquestes festes és la presència de tant element femeni, tot i sent dia de processó; perquè si no és per admirar la «musculatura» dels nostres tritons, no se pas què van a veure-hi.

Doncs els nostres peixos que també són dels que's porten l'oli, ho feren la «mar» de bé. Lo culminant de la tarda, eren els 1,500 metres i és inútil preguntar qui va guanyar: En Cuadrada. No faltava més. Al final se feu un partit de «water-polo», triomfant l'equip groc, que són una especie de tiburons, que diuen s'ho mengen tot.

També els del Club de Mar feren unes eliminatòries de canots per a escollir bogadors. Se vegeren molt concurregudes per tots els socis, perquè de disciplina en tenen.

Passem per alt, les amargors d'En Trabal i Astell, al veure la xiulada amb que el «respectable» obsequià a tots els seus prosèlits en les proves atlètiques, i recordem als nostres llegidors, la festassa del diumenge vinent, en que els bons nois del *Barcelona* i *Espanya*, pretenen segellar el tractat de pau, firmat darrerament entre les respectives Juntes.

Si és per bé, endavant i fora.

Com que encara hi som a temps, apuntarem que el dimarts, en el segon partit, el *Barcelona* en feu 2 a 0 an el *Racing* i l'*Español* 1 a 0 an el *Vigo*.

I tots contents.

ESGRIMA

Dissabte passat vàrem assistir a la festa que amb motiu de la inauguració de la Sala de sports va donar «L'Associació Barcelonesa», en la que en un torneig de cops d'espasa va disputar-se una hermosa copa de plata i una medalla de idem.

Pels vols de les dèu començà la batalla, jutjant els combats el gran esgrimista (no sablista) de fama reconeguda senyor Bueno, el molt bon professor senyor García i els campions senyors Baeza i Fester.

Els guanyadors varen ésser els següents: Reyes, Berhing i Malibrán, aquest últim President de l'Associació i organitzador de l'agradable festa, en la que va fer un paper molt lluit.

Al finir els combats, els senyors Reyes i Moyano feren una petita demostració de lo que és l'esgrima, perquè la gent se'n fes càrrec, essent de l'agrado del escullit públic.

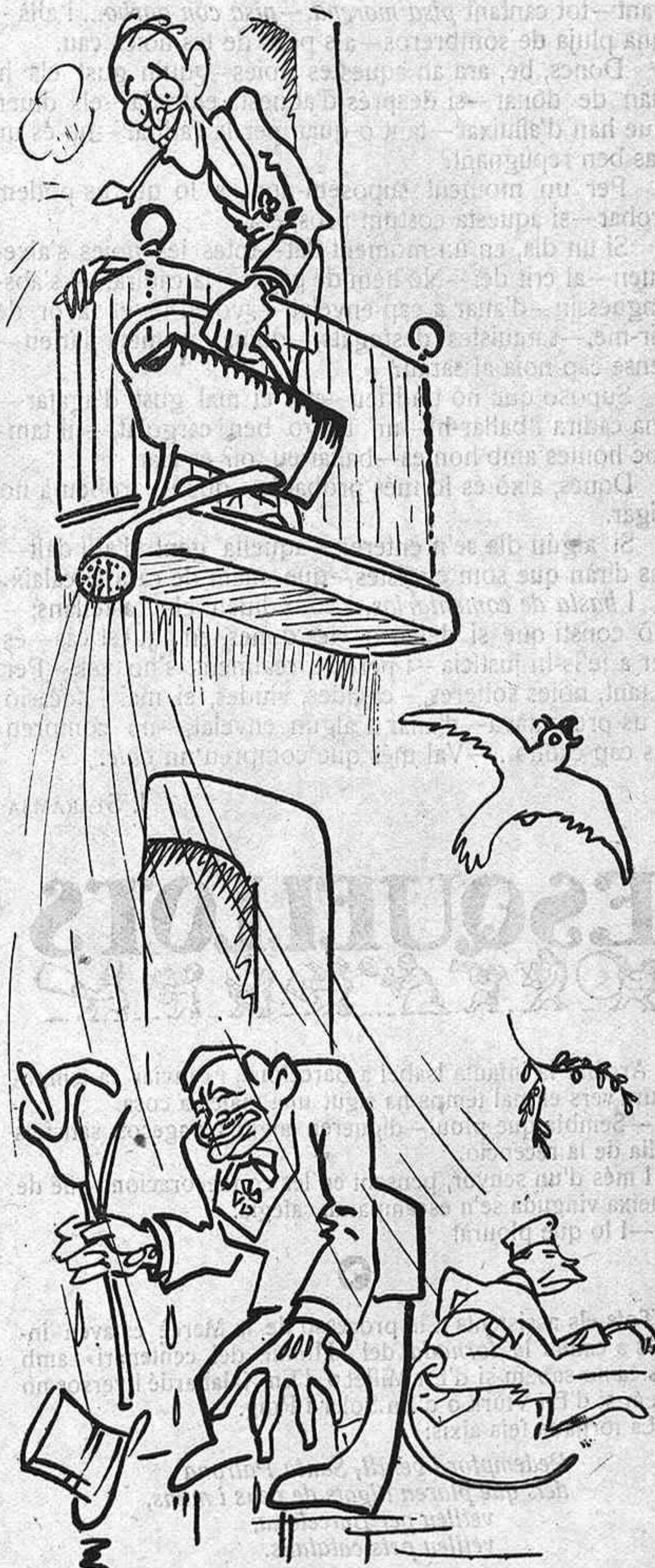
Després als combatents i organitzadors se'ls va obsequiar amb un esplèndid lunch (alies *piscolabis*) fent us de la paraula el simpàtic President.

La nostra felicitació per aquesta festa esportiva, esperant no serà la última que poguem presenciar.

Una costum tant moderna com ridícula

Fa un quan temps s'ha fet de moda—a dintre dels envelats—fels-hi pagar la cadira—a les noies que allí van.—Això, si hem de parlâ en serio—no hi dret; jno que no n'hi ha!—i són moltes que'n protesten—doncs, saben que'ls catalans,—diem que les dones tenen—entrada de goç, als balls.

Per altre part, és ridícul—que això vagi prosperant.—

EL FRACAS DE L'ENAMORAT

—Com que la *Layonor* no'm vol, renuncio generosament a la mà de la *Layonor*.

Aquest número ha passat per la censura governativa

Fer pagar a les xicotes—quan elles són, com se sap,—les que an allí hi donen vida,—les que alegren el sarau,—les que amb ses cares boniques—fins l'envelat més tronat—es converteix per miracle—en un palau encantat;—las que allí van a exposar-se—a que les facin dançar—un ximplet o un pela-canyes—que mentres hi va ballant—tots els polvos de la cara—se li endú amb el cap del nas.

Jo conec unes xicotes—que en els envelats que van,—els joves mes pintureros—se els hi posen al davant—tot cantant *pisa morena*,—*pisa con garbo*... i allà—una pluja de sombreros—als peus de les noies cau.

Doncs, bé, ara an aquestes noies—¿quin gust els hi han de donar—si després d'aquesta entrada—els diuen que han d'afluixar—tant o quan per la cadira?—no és un cas ben repugnant?

Per un moment suposem-nos—a lo que'ns podem trobar—si aquesta costum prospera.

Si un dia, en un moment dat—totes les noies s'aixequen—al crit de:—No hem de pagar—la cadira!—i s'abstinguessin—d'anar a cap envelat,—¿voleu fê el favor de dir-me,—sarauistes desfogats,—quina brometa farieu—sense cap noia al sarau?

Suposo que no tindrieu—pas el mal gust d'agafar—una cadira i ballar-hi—un tango ben cargolat,—ni tampoc homes amb homes—ballarieu, oi? és clar.

Doncs, això és lo més probable—que us trobeu a no trigar.

Si algún dia se'n enteren—aquella gent d'allí dalt—ens diràn que som egoistes—que anem de cara al calaix.

I *basta de comentarios*,—com diuen els castellans;—prô consti que si defenso—les dones, en aquest cas—és per a fê'ls-hi justícia—i perquè, realment, s'ho val.—Per lo tant, noies solteres,—casades, viudes, si mai—l'ocasió se us presentava—d'anar a algún envelat,—no compreu pas cap cadira...—Val més que compreu un *palc*.

J. STARAMSA

ESQUELLOTS

Arribar la infanta Isabel a Barcelona, i canviar la temperatura vers el mal temps ha sigut una mateixa cosa.

—Sembla que plou!—digueren alguns pagesos satisfets el dia de la recepció.

I més d'un senyor, pensant en les condecoracions que de aqueixa vinguda se'n escamparan, afegia:

—I lo que plourà!

Tots els assistents a la processó de la Mercè estaven invitats a cantar la *tornada* del «Himne del centenari» amb música no sabem si d'En Millet o d'En Xalabardé i versos no sabem si d'En Viura o d'En Soler i Roig.

La tornada feia aixís:

*Redemptora gentil, Santa Patrona
dels que ploren lligats de peus i mans,
vetlleu per Barcelona;
vetlleu pels catalans.*

Això és tant com demanar a la Verge de la Mercè que prengui plaça de *sereno*.

En demés, aquest vers que parla «dels que ploren lligats

de peus i mans» sembla una indirecta pels periodistes que havem de tractar amb la censura.

Si és aixís, mercès.

Llegeixo:

«El Ayuntamiento ruega al público que, dando una prueba de cultura, se abstenga de subir a los tranvías cuando éstos vayan llenos.»

Això és bò per a dir.

Comentaris?

Un només: Que els que van en automòbil i en cotxe, no tenen dret a donar consells als que no poden anar sinó en tramvia.

Calma, senyor Soler i Roig.

A vostè, quan li toquen el clero, li agafen unes *pataletas* que un dia s'hi quedarà.

Congestionat, roig com el seu cognom, gesticulant amb els braços i amb els peus, sembla un ídol japonès d'aquells que simbolitzen les furies de la divinitat.

No n'hi ha per tant, senyor Soler, no n'hi ha per tant. Aprengui de la flema dels seus enemics. D'En Vinaixa, per exemple.

Seria ben trist que per la futesa d'una processó més o menys tingués d'anar En Ribé a cullir-lo de terra amb un cabacet.

Amb motiu de les festes de la Mercè, del regidor del Districte V, reberem cinc «bonos» triplicats amb destí als nostres pobres.

En nom de les famílies necessitades, agraim al amic Companys la seva amable finesa.

No'n vulguin més de capellans i frares, dissabte passat, a la sortida del «Congrés Senyor Mariano».

A dotze de fons, omplien una llarga extensió de les ramblles. Uns escolanets cantaven la lletania i els peixos grossos responien: «Ora pro nobis».

Quin efecte més sorprenent!

Semblava que havien deixat anar tots els habitants de la carbonera.

Un hom al contemplar aquell magestuós espectacle no podia menys de considerar el poder de la «mano negra»... I sense un *estacazo*!

Quin triomf per al senyor Solé i el seu escolanet senyor Bolós!...

¿A què no endavinarien quina persona és la que ha obtingut més beneficis pecuniaris en les dues processons de la Mercè?

El bisbe? Els canonges? No, senyor. El qui ha fet més quartets aquests dies és l'insigne Soriano, ex regidor radical de Barcelona.

Això sí que és un «colmo»: Un anticlerical beneficiar-se amb les festes religioses.

Persona acostumada a fer comptes, afirma que els ingressos obtinguts per dit senyor, com arrendatari que és del servei públic de cadires, en aquestes dues processons, *no baixen de 10.000 duros*.

Fins, al carrer de Fernando, omplí de cadires totes ies acres, dificultant el trànsit públic.

Ja us dic jo que n'hi ha per llogar-hi cadires.

CROQUIS CIUTADANS

La Rambla de Barcelona i els seus hostes habituals

Es còlera?

Aqueixos casos, alguns d'ells seguits de defunció, que se han donat a la frontera ¿són casos de còlera?

Que ho diguin clar.

Volem saber de quin mal hem de morir o, pel contrari, quin mal hem de combatre.

Confessem que, fòra de alguna excepció, els teatres de Barcelona han inaugurat les llurs campanyes artístiques amb escassíssima concurrència.

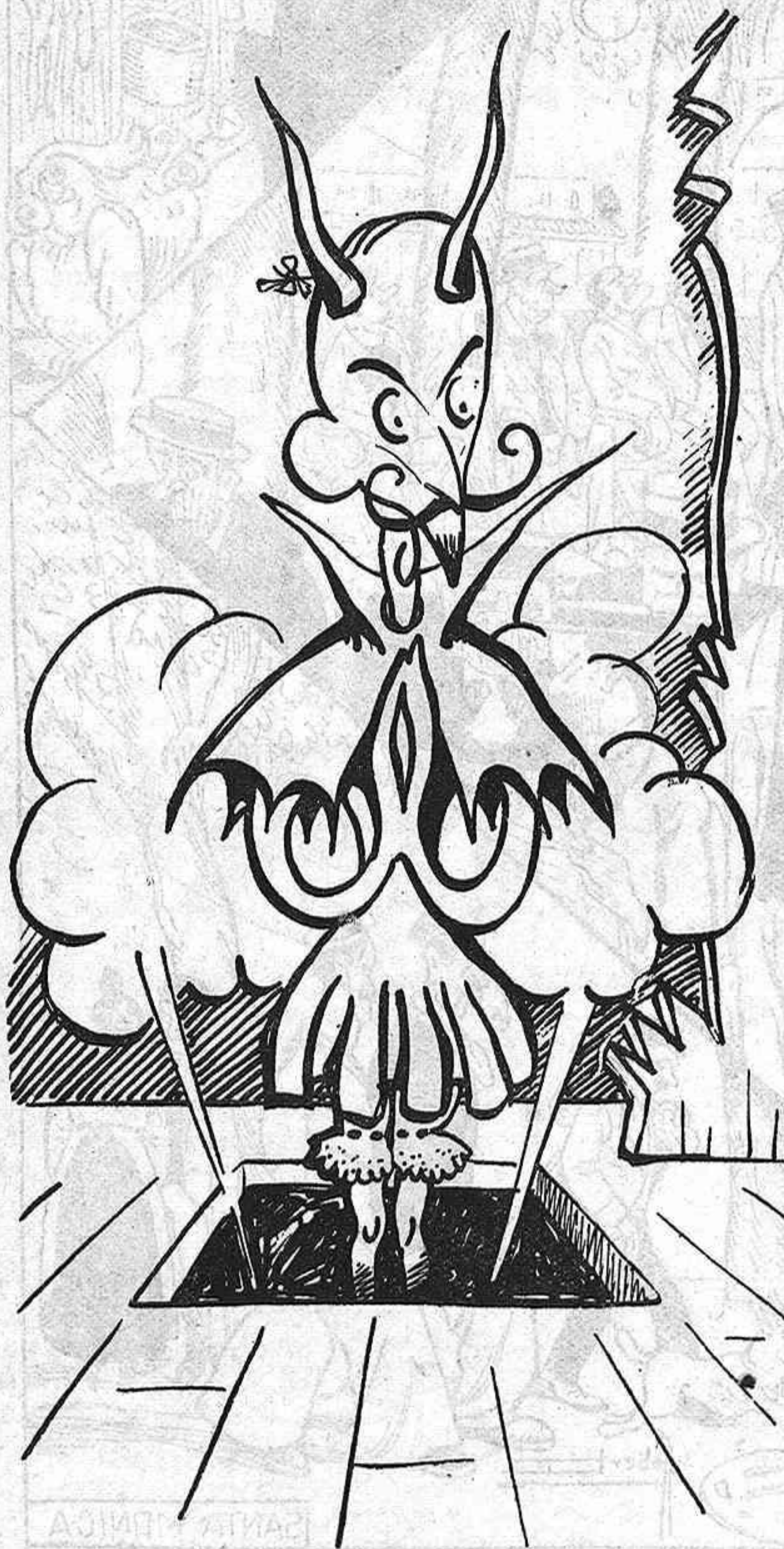
A què és deguda l'actual aversió als espectacles?

A que encara fa calor?...

A que hi ha molt malalts?

Res d'això; a mi ningú em treu d'aquí: la culpa la tenen els enemics del teatre: el cine i el clero.

Un i altre treballen més barato que En Borràs i En Jiménez, i la competència es fa impossible.

«MEFISTOFELO-BENAVENTE»

—Tot s'ha salvat menos jo, que me'n vaig al fosso, cavallers.

El darrer premi major de la loteria de Madrid ha sigut repartit entre gran nombre de venedores del «Mereado del Porvenir».

Qualsevol les contradiu, ara, an aqueixes afortunades marmanyeres de que el *porvenir* no està en la *loca suerte* de la *Rifa!*...

Aquell tristíssim i inquisitorial palau que el marquès de Comilles té a la Portaferriça ha lluit aqueixos dies la il·luminació migrada i raquítica de sempre.

Al passar per la Rambla dels Estudis, el dia de la processó, diu que la *Merceneta* va girar la vista en direcció al vell palau i exclamà:

—¡Adiós, generoso!

ACUDITS

A la porta del domicili d'un metge.

—Vinc de saldar al doctor X. el compte de les seves visites.

—Ah, sí?

—Sí; per cert que m'ha costat molt fer-li acceptar deus duros.

—Es estrany!... I per què?...

—Perquè ell ne volia trenta.

En una oficina:

—Es impossible abonar aquesta lletra.

—Per què?

—Téd'haver-hi algú que garantitzi la personalitat de vostè.

—Aquest amic meu que vé amb mi pot garantir-la.

—No el coneixem.

—Jo li presentaré.

Parlant de sentències i proverbis deia un senyor molt pretencios:

—Els proverbis els escriuen els savis i els repeteixen els tontos.

En Palaudaries, al tanto:

—Ah, sí?... I qui el va escriure aquest proverbí?

A un torero bastant bromista li preguntaren un dia al tornar de la Plaça:

—Que tal els toros?

—Bé.

—Com han sortit?

—L'un després de l'altre.

Un soldat que a l'hora del ranxo sempre es quedava amb gana va fer-se passar per curt de vista.

El tinent li allarga un diari:

—Pot llegir això?

—No, senyor.

—I això, què és?—li pregunta ensenyant-li un plat de menjar, dels de reglament.

—Mitja pesseta—respòn el sorge.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELÉFONO 4115

OBRA NUEVA

Alberto Aguilera y Arjona

SALMERON

UN TOMO 8.º

Ptas. 4

OBRA NUEVA

Salvador de Madariaga

La guerra desde Londres

UN TOMO 8.º

Ptas. 3'50

Ptas.
1'25

FABIOLA o la Iglesia de las catacumbas

Obra nueva

Las frecuentaciones de Mauricio

Un tomo

TRES Ptas.

Muy pronto aparecerá el popular libro

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para

1919

Obra nueva

Joaquín Montaner

Meditaciones líricas

UN TOMO

TRES ptas.

Reforma del Timbre del Estado

Una
pta.

SANTIAGO RUSIÑOL

En Josepet de Sant Celoni

NOVEL·LA

Un tom

Ptas. 1'25

FREDERIC PUJULÀ

En el repòs de la trinxera

Cartes del soldat a l'amic

Un tom

Ptas. 3'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en illurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

LA PESTE AL GOVERN CIVIL

—Apa, macos, censureu-me això!...